

Analyse | kraka

24. februar 2016

Afgang fra arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps

Af Edith Madsen

**Denne analyse undersøger afgangen fra arbejdsmarkedet for lønmodtagere, der bliver ramt af en diskusprolaps. Afgangen til førtidspension undersøges specifikt. Tab af arbejds-
evne på grund af sygdom og dermed afgang fra arbejdsmarkedet kan få stor betydning
for den enkeltes økonomi og velfærd og dermed også for samfundets samlede velfærd.**

- I hvert af årene 2008-2013 er der ca. 6.500-7.500 nye personer i den erhvervsaktive alder, der rammes af en diskusprolaps og er i kontakt med sygehusvæsenet. I denne analyse undersøges de ca. 4.400, der diagnosticeres i 2008, og som er lønmodtagere i udgangspunktet.
- Afgangen fra arbejdsmarkedet er ca. 12 pct.point højere efter en diskusprolaps sammenlignet med afgang i en lignende gruppe uden diskusprolaps, hvor den er ca. 13 pct. Afgangen fordobles altså næsten efter en diskusprolaps.
- Afgangen til førtidspension er ca. 5,5 pct.point højere efter en diskusprolaps sammenlignet med afgang i en lignende gruppe uden diskusprolaps, hvor den er ca. 2,5 pct. Afgangen mere end tredobles næsten efter en diskusprolaps.
- Der er regionale forskelle, også når der kontrolleres for baselinekarakteristika. I Midtjylland, Sjælland og Syddanmark er afgang efter en diskusprolaps 5,5-6,5 pct.point højere end i Hovedstaden, hvor den er ca. 21 pct. ved en diskusprolaps.
- I Midtjylland er afgang til førtidspension efter en diskusprolaps 6 pct.point højere end i Hovedstaden, og i Syddanmark er den 3,5 pct.point højere end i Hovedstaden, hvor den er ca. 5 pct. ved en diskusprolaps.
- Ufaglærte, der får en diskusprolaps, har henholdsvis 5 og 7 pct.point højere sandsynlighed for at forlade arbejdsmarkedet sammenlignet med henholdsvis faglærte og personer med videregående uddannelse. Dette gælder, når der kontrolleres for arbejdsfunktion.
- Personer med kontor-, ledelses- og vidensarbejde har væsentligt lavere sandsynlighed for at forlade arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps sammenlignet med andre arbejdsfunktioner.
- De regionale forskelle kan skyldes forskelle i behandlingen herunder i genoptræning. I analysen sammenlignes der med en lignende gruppe uden diskusprolaps og der kontrolleres også for en række demografi-, arbejdsmarkeds- og uddannelsesforhold, der

kan have betydning for arbejdsmarkedstilknytning. Det kan dog ikke udelukkes, at der er forhold - fx helbredstilstand - der ikke er kontrolleret for, som kan medvirke til at forklare forskellene mellem af regioner. Resultaterne af analysen skal derfor ikke overfortolkes.

Anbefaling:

- Det er samfundsøkonomisk dyrt, når en person forlader arbejdsmarkedet. De regionale forskelle bør analyseres nærmere og afklare om de skyldes forskelle i behandlingen eller andre forhold. Det er særligt interessant, om de øvrige regioner kan lære noget af Region Hovedstaden. Mht. afgang til førtidspension ved man fra andre studier, at der er forskelle ift. kommunernes praksis mht. visitering førtidspension. Dette kan være en del af forklaringen på de regionale forskelle.

Kontakt

Ledende økonom, PhD
Edith Madsen
Tlf. 3147 4296
E-mail em@kraka.org

Alvorlig sygdom og arbejdsmarkeds-tilknytning

1. Indledning

Alvorlig sygdom hos personer i den erhvervsaktive alder kan få stor betydning for den enkeltes efterfølgende deltagelse og præstation på arbejdsmarkedet og dermed også for den enkelte og dennes families indkomstforhold. Derudover har det betydning for den samlede samfundsøkonomi, når en person mister eller får nedsat sin arbejdsevne og måske helt må forlade arbejdsmarkedet. I denne sammenhæng spiller sundhedsvæsenet en vigtig rolle. I det danske velfærdssamfund er grundtanken, at alle skal have lige adgang til de sundhedsydelser, de har behov for, og dermed sikre, at alle med samme behov har adgang til den samme behandling. I forhold til muligheden for at fortsætte med at arbejde efter et sygdomsforløb vil dette ud over kvaliteten af behandlingen i sundhedsvæsenet også afhænge af forholdene på arbejdsmarkedet samt af adgangen til velfærdsydelser.

Arbejdsmarkeds-tilknytning efter diskusprolaps

I denne analyse undersøges afgang fra arbejdsmarkedet, særligt til førtidspension, efter en diagnose for diskusprolaps. Der er fokus på, hvorvidt der er regionale forskelle i afgang. Hvis et sygdomsforløb på grund af diskusprolaps nedsætter arbejdsevnen, vil man forvente, at det først og fremmest er den fysiske arbejdsevne, der påvirkes. Det kan dog ikke udelukkes, at den psykiske arbejdsevne også påvirkes for eksempel på grund af smerter. I forhold til præstation på arbejdsmarkedet efter et sygdomsforløb er diskusprolaps vigtig, da denne sygdom rammer forholdsvis mange i den erhvervsaktive alder. Derudover er der ikke stor sammenhæng med livsførelse og sandsynlighed for at få sygdommen.

2. Centrale resultater

Mange i den erhvervsaktive alder rammes

I årene 2008-2013 er det ca. 6.500-7.500 nye personer pr. år i den erhvervsaktive alder (18-64 årige), der rammes af en diskusprolaps og er i kontakt med sygehusvæsenet, jf. Tabel 1. Dette svarer til ca. 0,2 pct. af alle personer i den erhvervsaktive alder. Omkring halvdelen af personerne er under 44-45 år og er dermed langt fra den officielle pensionsalder, når de rammes af en diskusprolaps. Dermed kan sygdommen og den efterfølgende behandling have stor betydning for deres præstation på arbejdsmarkedet i årene derefter. Også for personer der er tæt på pensionsalderen kan sygdommen have betydning for deres videre præstation på arbejdsmarkedet herunder for, hvornår de vælger at gå på pension. I analysen undersøges den del af personerne, der diagnosticeres i 2008, og som er lønmodtagere i udgangspunktet. Denne gruppe udgør ca. 4.400 personer.

Tabel 1 Personer med diskusprolaps

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Personer med diskusprolaps	6.767	7.433	7.444	6.965	7.007	6.526
Andel af personer i den erhvervsaktive alder (pct.)	0,18	0,20	0,20	0,18	0,19	0,18
Median alder (år)						
Diskusprolaps	44	44	44	45	45	45
Alle i den erhvervsaktive alder	42	42	42	42	42	42

Anm.: Personer i den erhvervsaktive alder er defineret som 18-64 årige.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Diskusprolaps øger afgang fra arbejdsmarkedet betydeligt

Resultaterne i Tabel 2 viser, at afgang fra arbejdsmarkedet er ca. 12 pct. point højere efter en diskusprolaps sammenlignet med afgang i en kontrolgruppe, hvor den er ca. 13. pct. Dette svarer til en fordobling i afgang fra arbejdsmarkedet ved en diskusprolaps. Sygdommen har altså stor betydning for den videre tilknytning til arbejdsmarkedet for en stor del

af dem, der rammes af sygdommen. Afgangen til førtidspension øges med 5,5 pct.point ved en diskusprolaps fra 2,3 pct. i kontrolgruppen, hvilket svarer til lidt mere end en tredobling af afgangen til førtidspension. Dette er ikke overraskende, idet førtidspension netop tildeles ved tab af arbejdsevne, når en person ikke er i stand til at forsørge sig selv. Ifølge tal fra Ankestyrelsen er der i perioden 2008-2012 hvert år ca. 2.700-3.400 nytillkendelser af førtidspension på grund af sygdomme i bevægeapparatet, herunder på grund af diskusprolaps. Dette svarer til 18-20 pct. af alle nytillkendelser af førtidspension, jf. Tabel 6 i appendiks.

Tabel 2 Regionale forskelle i afgang fra arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps

	Afgang fra arbejdsmarkedet			Afgang til førtidspension		
	Andel	Forskel i andel ift. Hovedstaden		Andel	Forskel i andel ift. Hovedstaden	
	Pct.	Pct.point	Pct.	Pct.	Pct.point	Pct.
Med diskusprolaps						
Hovedstaden	20,7			4,9		
Midtjylland	27,1	6,4 **	30,9	11,1	6,2 **	126,5
Nordjylland	24,2	3,5	16,9	6,6	1,7	34,7
Sjælland	26,1	5,4 **	26,1	7,7	2,8	57,1
Syddanmark	26,4	5,7 **	27,5	8,4	3,5 **	71,4
Samlet¹	24,8			7,8		
Uden diskusprolaps	12,8			2,3		

Anm.: I afsnit 4 findes en deltaljeret gennemgang af resultaterne.

** betyder at forskellen ift. Hovedstaden kan skelnes på mindst et 5 pct. signifikansniveau.

1) Beregnet som et vægtet gennemsnit.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Der er regionale forskelle i afgang fra arbejdsmarkedet

Analysen viser desuden, at der er regionale forskelle i afgangen fra arbejdsmarkedet ved en diskusprolaps, også når der kontrolleres for forskelle i person-karakteristika, jf. Tabel 2. I Midtjylland, Sjælland og Syddanmark er afgangen efter en diskusprolaps 5,5-6,5 pct.point højere end i Hovedstaden, hvor den er ca. 21 pct. ved en diskusprolaps. Dette svarer til en forskel på 25-30 pct. Afgangen er 3,5 pct.point højere i Nordjylland, men denne forskel er mindre og mere usikker. I Midtjylland er afgangen til førtidspension efter en diskusprolaps 6,2 pct.point højere end i Hovedstaden, og i Syddanmark er den 3,5 pct.point højere end i Hovedstaden, hvor den er ca. 5 pct. ved en diskusprolaps. Dette svarer til forskelle på henholdsvis 125 pct. og 70 pct. ift. afgangen til førtidspension i Hovedstaden. Der er altså betydelige regionale forskelle i afgang til førtidspension.

Forskellene kan skyldes flere ting

Alt i alt peger resultaterne på, at der er forskelle mellem regionerne. Dette kan skyldes forskelle i behandlingen herunder i genoptræning, forskelle i personkarakteristika, der ikke er kontrolleret for (fx typen af diskusprolaps og generel helbredstilstand), eller kommunale - og dermed regionale - forskelle i arbejdsmarkedsindsatser og tildeling af velfærdsydelse. Blandt andet viser analyser fra AKF, at der er store kommunale forskelle i omfanget af tildeling af førtidspension¹. Da afgang fra arbejdsmarkedet er dyrt både for den enkelte og samfundet, bør man undersøge årsagerne til de regionale forskelle nærmere.

¹ Jf. AKF Working Paper, 2009: "Kommunernes tilkendelse af førtidspension og visitering til fleksjob", Christophe Kolodziejczyk, Henrik Lindegaard Andersen, Kræn Blume Jensen og Signe Hald Andersen og AKF Working Paper, 2010: "Kommunernes tilkendelse af førtidspension og visitering til fleksjob – En op-følgende analyse", Christophe Kolodziejczyk og Kræn Blume Jensen

3. Data og metode

I dette afsnit beskrives den metodiske tilgang, der anvendes til at afdække de regionale forskelle i afgang fra arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps. Endvidere indeholder afsnittet en beskrivelse af det datagrundlag, der anvendes i analysen, herunder af de kontrolvariable, der indgår i den statistiske analyse.

Boks 1 Diskusprolaps

Diskusprolaps er en sygdom i bevægeapparatet. Diskusprolaps opstår som aldersbetinget nedbrydning af bindevævsringen i diskus. Muligvis disponerer hårdt fysisk arbejde til diskusprolaps. En diskusprolaps opstår ikke udelukkende som følge af den enkeltes livsførelse. Diskusprolaps i lænden, som er den mest udbredte form for diskusprolaps, opstår oftest i 20-40 års alderen, mens diskusprolaps i nakken typisk rammer personer over 40 år, jf. sundhed.dk.

Personer der har været i kontakt med hospitalsvæsenet

Analysen er baseret på personer, der har fået en diagnose for diskusprolaps. Den er afgrænset til personer, der i forbindelse med diagnosen er i kontakt med hospitalsvæsenet enten til nærmere undersøgelse (fx røntgen eller skanning) og/eller behandling (operation). For en beskrivelse af diskusprolaps se Boks 1. Personerne identificeres ved brug af Landspatientregisteret. Denne afgrænsning skyldes, at det ikke er muligt at identificere personer, der får stillet diagnosen for diskusprolaps i praksissektoren, men ikke er i kontakt med hospitalssektoren. Hos en del af diskusprolapspatienterne stilles diagnosen hos den praktiserende læge, og behandlingen består udelukkende af speciel fysisk træning af ryggen. Denne type af patienter er altså ikke med i analysen. Afgrænsningen er vigtig ift. fortolkningen af eventuelle forskelle mellem regionerne. Hvis der i regionerne er meget forskellig praksis ift. at henvise til videre undersøgelse i hospitalssektoren (fx røntgen og skanning), kan patientgrupperne i de forskellige regioner være forskellige ift., hvor alvorlig deres diskusprolaps er. En sådan underliggende forskel er svær at tage højde for i analysen og vil vanskeliggøre fortolkninger af eventuelle regionale forskelle.

To forskellige kontrolgrupper

I analysen undersøges afgang fra arbejdsmarkedet for personer, der har fået diskusprolaps i 2008. I analysen benyttes to forskellige kontrolgrupper som sammenligningsgrundlag for dermed at isolere mest muligt af betydningen af selve diskusprolapsen. De to kontrolgrupper er følgende:

- Kontrolgruppe 1: diagnose for diskusprolaps i 2013
- Kontrolgruppe 2: stikprøve af alle i den erhvervsaktive alder (uden diskusprolaps)

En mere detaljeret beskrivelse af de to kontrolgrupper findes i Boks 2.

En velegnet kontrolgruppe skal ligne diskusprolapsgruppen

En velegnet kontrolgruppe er en, hvor personsammensætningen ligner den i diskusprolapsgruppen. Dette skal gælde for alle personlige karakteristika, der har betydning for afgang fra arbejdsmarkedet. På denne måde sikres det, at eventuelle forskelle i afgang mellem diskusprolaps- og kontrolgruppen ikke skyldes underliggende forskelle mellem de to grupper. Hvis det eksempelvis er sådan, at diskusprolapsgruppen har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, og derfor højere risiko for at forlade arbejdsmarkedet, end kontrolgruppen, vil en sammenligning ikke isolere effekten af at få en diskusprolaps. I analysen vælges en kontrolgruppe, der forventes at ligne diskusprolapsgruppen. Derudover inkluderes nogle af de personlige karakteristika, der forventes at have betydning for arbejdsmarkedstilknytning, som kontrolvariable i analyserne. En detaljeret beskrivelse af dataudvælgelsen findes i Boks 3.

Boks 2 Kontrolgrupperne

Kontrolgruppe 1 (diskusprolaps i 2013):

Kontrolgruppe 1 består af personer, der på et senere tidspunkt (i 2013) får en diagnose for diskusprolaps. Det forventes, at denne gruppe og diskusprolapsgruppen har ens personsammensætning ift. en række karakteristika herunder ikke-observerede karakteristika som fx generel helbredstilstand. Eneste forskel er, hvornår de får en diskusprolaps. Kontrolgruppen bruges som sammenligningsgrundlag i perioden 2006-2011, hvor det forventes, at deres afgang fra arbejdsmarkedet endnu ikke er påvirket af diagnosen for diskusprolaps. Dette beskrives nærmere nedenfor.

Kontrolgruppe 2 (stikprøve af alle i den erhvervsaktive alder uden diskusprolaps):

Kontrolgruppe 2 består af en tilfældig stikprøve af alle i den erhvervsaktive alder, der ikke har en diagnose for diskusprolaps i årene 2008-2013. Denne gruppe og diskusprolapsgruppen har forskellig personsammensætning, jf. beskrivelsen nedenfor. Dette skyldes, at ikke alle i befolkningen har lige stor risiko for at blive ramt af sygdommen.

Kontrolvariable

I analysen kontrolleres der for centrale demografiske variable (alder og køn), der kan påvirke afgang fra arbejdsmarkedet. De ældste personer i analysepopulationen vil have alderen, hvor det er muligt at gå på efterløn. Alderen har selv sagt stor betydning for afgang fra arbejdsmarkedet. Derudover er det vigtigt at inkludere variable, der har betydning for arbejdsmarkedstilknytningen og dermed afgang fra arbejdsmarkedet. Der kontrolleres derfor også for indkomst, uddannelsesniveau og jobfunktion i udgangspunktet.

Diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1 ens

Ift. alder, køn, bopælsregion, uddannelse, arbejdsfunktion og indkomst er diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1 er forholdsvis ens, jf. Tabel 8 i appendiks. Kontrolgruppe 2 er en tilfældig stikprøve af alle i den erhvervsaktive alder, og kan således også bruges til at sammenligne diskusprolapspatienter med befolkningen generelt. Tabellen viser, at region Syddanmark er overrepræsenteret i diskusprolapsgrupperne (28-30 pct. mod 21 pct. i populationen) mens Hovedstaden er underrepræsenteret. I forhold til uddannelsesniveau er andelen af ufaglærte nogenlunde ens i alle grupper. Faglærte er overrepræsenterede i diskusprolapsgrupperne (43 pct. mod 38 pct. i populationen), og personer med videregående uddannelser er tilsvarende underrepræsenterede i diskusprolapsgrupperne. I forhold til arbejdsfunktion er ledelses- og vidensarbejde underrepræsenteret i diskusprolapsgrupperne (30-31 pct. mod 37 pct. i populationen), ligesom den højeste indkomstkvaril er højere i populationen.

Boks 3 Dataudvælgelse

Grundpopulationen er alle personer i alderen 18-64 år (den erhvervsaktive alder) i hvert af årene 1995-2013.

På baggrund af Landspatientregistret identificeres alle personer i grundpopulationen, der er blevet diagnosticeret med en diskusprolaps i årene 1995-2013. Dette gøres ved hjælp af den såkaldte aktionsdiagnose (ADIAG), som angiver ICD-10-koden (klassifikation af sygdomme) for den diagnose, der har ført til kontakt med sygehusvæsenet. De følgende typer af aktionsdiagnoser for diskusprolaps er udvalgt:

DM500 (A,B,C,D,E,F), DM501 (A,B,C,D,E,F), DM502, DM510 (A,G), DM511 (A,B,C,D,E,F,H,I) og DM512 (A,B,C,D,E,F,G).

I grundpopulationen udvælges patienter med første diagnose i perioden 2008-2013. Årstallet referer til første gang i perioden 1995-2013, hvor personen optræder med en diagnose for diskusprolaps.

Herefter kobles andre registerdataoplysninger i perioden 2006-2013 på følgende grupper:

- Diskusprolapsgruppen (får diskusprolapsdiagnose i 2008)
- Kontrolgruppe 1 (får diskusprolapsdiagnose i 2013)
- Kontrolgruppe 2 (stikprøve af alle i den erhvervsaktive alder uden diskusprolapsdiagnose)

Der kobles med information omkring arbejdsmarkedsstatus (RAS), bopæl (BEF), indkomst (INDH, INDK) og uddannelse (UDDA).

I selve analysen udvælges personer der er:

- Lønmodtagere i november 2006 (RAS)
- Findes i RAS i alle årene 2006-2013 (8 år)
- Den maksimale alder er i 2006 er 57 år, idet den maksimale alder i grundpopulationen er 64 år
- Personer hvor arbejdsfunktionen er "Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælpere" udelades, da denne gruppe ikke har afgang fra arbejdsmarkedet, når der betinges på ovenstående kriterier

Alle baseline karakteristika (alder, køn, uddannelse, arbejdsfunktion, indkomst) refererer til 2006.

Region referer til bopælsregion i året 2008.

Arbejdsmarkedsstatus er baseret på RAS (novemberstatus) og opdelt i følgende kategorier:

- Bruttoledige
- Selvstændige
- Lønmodtagere
- Uden for arbejdsstyrken:
  - Under uddannelse
  - Førtidspension
  - Modtager folkepension, efterløn el. andre pensioner
  - Modtager andre velfærdsydelse (herunder kontanthjælp)
  - Øvrige

**Kontrolgruppe 1 er
bedste sammenligningsgrundlag**

Alt i alt er kontrolgruppe 1 og diskusprolapsgruppen forholdsvis ens, når der sammenlignes med de observerede person-karakteristika, der medtages i denne analyse. Derfor vil analyserne først og fremmest baseres på sammenligninger med denne kontrolgruppe. Forskellene mellem diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 2 illustrerer, at diskusprolaps ikke rammer fuldstændigt tilfældigt ift. bopælsregion, indkomst, uddannelse og arbejdsfunktion.

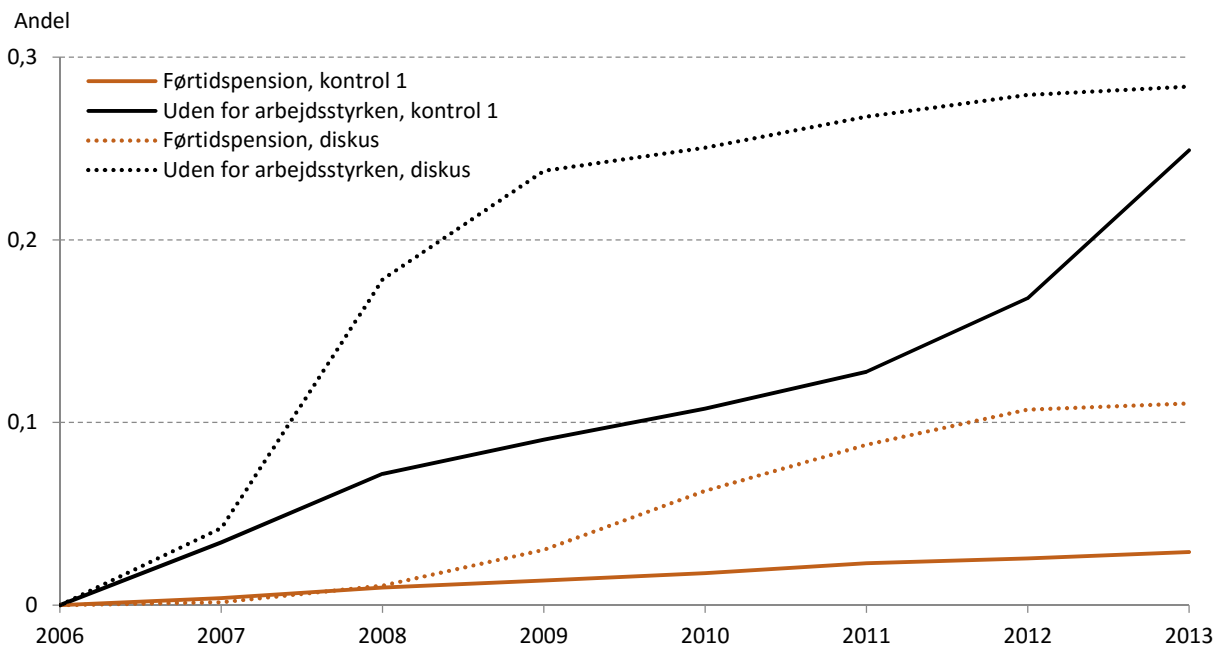
Lønmodtagere i udgangspunktet

Analysepopulationen er personer, der i udgangspunktet er lønmodtagere og får en diskusprolaps i 2008. Mere specifikt er de lønmodtagere 2 år inden, de får diagnosen for diskusprolaps i 2008. I 2006 udgør lønmodtagere ca. 75 pct. af de personer, der diagnosticeres med en diskusprolaps i 2008, jf. Tabel 7 i appendiks. Andelen er lidt højere i de to kontrolgrupper særligt i kontrolgruppe 2.

Udvikling i arbejdsmarkedsstatus for lønmodtagere

Figur 1 viser udviklingen i andelen, der er uden for arbejdsstyrken samt i andelen, der er på førtidspension i årene 2006-2013, for personer der i udgangspunktet er lønmodtagere. Udviklingen i diskusprolapsgruppen sammenlignes med udviklingen i kontrolgruppe 1 (diskusprolapsdiagnose i 2013). Figuren viser, at andelen uden for arbejdsstyrken stiger betydeligt i diskusprolapsgruppen sammenlignet med kontrolgruppe 1 allerede i 2008, hvor diagnosen stilles. Andelen på førtidspension i diskusprolapsgruppen begynder at stige i 2009, som er året efter, at diagnosen stilles og ender også med at være betydeligt højere end i kontrolgruppen. Dette skyldes, at det tager tid at ansøge om og få tilkendt førtidspension.

Figur 1 Andel uden for arbejdsstyrken og på førtidspension for diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Arbejdsmarkedsstatus 3 år efter diskusprolaps

I analysen undersøges arbejdsmarkedsstatus i 3 år efter diagnose for diskusprolaps. For at kunne anvende gruppen, der får en diagnose for diskusprolaps i 2013, som en meningsfuld kontrolgruppe, skal det sikres, at andelen uden for arbejdsstyrken i denne gruppe ikke er steget på grund af den senere diagnose for diskusprolaps i 2013. I forhold til andelen på førtidspension skal man på den anden side tage højde for at eventuel tilkendelse af førtidspension for diskusprolapsgruppen (med diagnose i 2008) tager tid. Derfor vælges arbejdsmarkedsstatus i 2011, som altså er 3 år efter diskusprolapsgruppen får diagnosen for diskusprolaps og 2 år inden kontrolgruppen får diagnosen for diskusprolaps.

Samme udvikling i alle regioner

Den samme udvikling som beskrevet ovenfor ses i hver af regionerne med tendens til lidt hurtigere stabilisering af andelen, der er uden for arbejdsstyrken i Nordjylland og Midtjylland, jf. Figur 2 i appendiks. Idet analysen blandt andet fokuserer på forskelle mellem regionerne, er det vigtigt, at der ikke er betydelige forskelle mellem regionerne, der skyldes forskelle i udviklingen over tid.

Sammenligning med kontrolgruppe 1 bedste grundlag

Figur 3 og Figur 4 i appendiks viser de tilsvarende grafer, hvor diskusprolapsgruppen sammenlignes med kontrolgruppe 2 (stikprøve af den fulde population). I forhold til kontrolgruppe 1 stiger andelen uden for arbejdsstyrken i kontrolgruppe 2 ikke i årene 2012-2013. Dette skyldes, at kontrolgruppe 2 er en tilfældig stikprøve af befolkningen i den erhvervsaktive alder, som altså i modsætning til kontrolgruppe 1 ikke alle rammes af sygdom i 2013. Kontrolgruppe 2 forventes altså at have bedre helbred end Kontrolgruppe 1 i årene 2012-2013. I sammenligningen af diskusprolapsgruppen med kontrolgruppe 2 er tidspunktet for, hvornår man undersøger arbejdsmarkedsstatus ikke vigtig, så længe tilpasningen i diskusprolapsgruppen har fundet sted. På den anden side forventes kontrolgruppe 1 at ligne diskusprolapsgruppen mere end kontrolgruppe 2 både ift. observerede og ikke-observerede karakteristika (fx generel helbredstilstand). Dermed udgør kontrolgruppe 1 et bedre sammenligningsgrundlag end kontrolgruppe 2. Analysen laves dog med begge kontrolgrupper. Resultaterne i sammenligningen med kontrolgruppe 2 findes i appendiks.

Diskusprolaps har stor betydning for afgang fra arbejdsmarkedet

Tabel 3 viser arbejdsmarkedsstatus i 2011 for personerne i de forskellige grupper, der i udgangspunktet er lønmodtagere. 27 pct. af diskusprolapsgruppen er uden for arbejdsstyrken i 2011, mens tallet er henholdsvis 13 pct. og 10 pct. i kontrolgruppe 1 og kontrolgruppe 2. Der er altså en betydeligt højere afgang i diskusprolapsgruppen. En del af denne afgang skyldes afgang til førtidspension. I diskusprolapsgruppen er 9 pct. på førtidspension i 2011, mens tallet er 1,5-2,5 pct. i kontrolgrupperne. En diskusprolaps ser altså ud til at have stor betydning for den videre deltagelse på arbejdsmarkedet.

Tabel 3 Arbejdsmarkedsstatus i 2011 for personerne, der er lønmodtagere i 2006

	Diskusprolaps		Kontrolgruppe 1		Kontrolgruppe 2	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Bruttoledige	147	3,4	207	4,6	1.363	3,6
Selvstændige	96	2,2	102	2,3	1.020	2,7
Lønmodtagere	2.947	67,7	3.621	80,4	31.874	83,6
Uden for arbejdsstyrken	1.165	26,8	576	12,8	3.867	10,1
Førtidspension	383	8,8	103	2,3	544	1,4
Samlet	4.355		4.506		38.124	

Anm.: Se Boks 3 for en mere detaljeret beskrivelse af gruppen uden for arbejdsstyrken.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.

4. Resultater

I dette afsnit beskrives resultaterne af den statistiske analyse, hvor regionale forskelle i afgang fra arbejdsmarkedet herunder til førtidspension undersøges.

Forskelle mellem regionerne i afgang fra arbejdsmarkedet

Tabel 4 viser regionale forskelle i den samlede afgang fra arbejdsmarkedet ved en sammenligning af diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1. Uden kontrolvariable viser tabellen, at en diagnose for diskusprolaps øger afgang med 8,5 pct.point i Hovedstaden og med yder-

ligere 6,5-7,5 pct.point i forhold til Hovedstaden i de andre regioner. Afgangen for diskusprolapsgruppen er altså betydeligt højere uden for Hovedstaden. I kontrolgruppen er der ikke signifikante forskelle mellem regionerne, når analysen laves uden kontrolvariable. Der er en tendens til lidt lavere afgang i kontrolgruppen i Midtjylland og Syddanmark, når analysen laves med kontrolvariable. Bemærk at region refererer til patientens bopæl i 2008.²

Tabel 4 Afgang fra arbejdsmarkedet, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1

	Model 1		Model 2		Model 3	
	Estimat	Std.fejl	Estimat	Std.fejl	Estimat	Std.fejl
<i>Diskusprolaps</i>	0,085***	0,016	0,079***	0,015	-	-
<i>Region</i>						
Midtjylland	-0,016	0,014	-0,033**	0,013	-0,029**	0,013
Nordjylland	-0,001	0,022	-0,018	0,020	-0,012	0,020
Sjælland	0,011	0,018	0,002	0,017	0,005	0,017
Syddanmark	-0,008	0,013	-0,027**	0,013	-0,022*	0,013
<i>Region x diskusprolaps</i>						
Midtjylland	0,077***	0,023	0,076***	0,022	0,064***	0,022
Nordjylland	0,069**	0,033	0,052*	0,031	0,035	0,032
Sjælland	0,066**	0,028	0,063**	0,027	0,054**	0,027
Syddanmark	0,077***	0,022	0,071***	0,021	0,057***	0,021
Konstant	0,133***	0,010	-	-	-	-
Uddannelse		Nej		Ja		Ja
Uddannelse x diskusprolaps		Nej		Nej		Ja
Arbejdsfunktion		Nej		Ja		Ja
Arbejdsfunktion x diskusprolaps		Nej		Nej		Ja
Køn		Nej		Ja		Ja
Alder		Nej		Ja		Ja
Alder x diskusprolaps		Nej		Nej		Ja
Indkomst		Nej		Ja		Ja

Anm.: Referenceregion: Hovedstaden.

Model 1: kun regions-dumyier, Model 2: med kontrolvariable, Model 3: med kontrolvariable i interaktion med dummy for diskusprolaps, det fulde output fra regressionsanalysen i Model 2 og 3 findes i Tabel 9 i appendiks.

*** signifikant forskellig fra 0 på 1 pct. signifikansniveau, ** signifikant forskellig fra 0 på 5 pct. signifikansniveau, * signifikant forskellig fra 0 på 10 pct. signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Forskelle mellem regionerne også med kontrolvariable

Yderligere viser Tabel 4, at der fortsat er forskelle mellem regionerne, når der kontrolleres for person-karakteristika. I Model 3 med kontrolvariable og interaktion mellem disse og diskusprolapsgruppen er afgang i Midtjylland, Sjælland og Syddanmark 5,5-6,5 pct.point højere end i Hovedstaden. I Nordjylland er afgang 3,5 pct.point højere end i Hovedstaden (forskellen er dog ikke statistisk signifikant). De regionale forskelle i afgang fra arbejdsmarkedet kan altså ikke forklares med forskelle i alder, køn, uddannelsesniveaue, arbejdsfunktion, m.v. Bemærk dog at der er forholdsvis stor usikkerhed på størrelsen af de regionale forskelle – standardafvigelsen er forholdsvis høj.

Uddannelse og jobfunktion stor betydning for afgang fra arbejdsmarkedet

Ud over de regionale forskelle i afgang viser regressionsanalysen, at der er variation i afgang ift. person-karakteristika. Afgang fra arbejdsmarkedet for ufaglærte, der får diskusprolaps er 5-7 pct.point højere end for faglærte og dem med videregående uddannelse, der får

² 2008 er året, hvor diskusprolapsgruppen får diagnosen for diskusprolaps.

diskusprolaps. For kontrolgruppen er der kun mindre og ikke signifikante forskelle på afgang ift. uddannelsesniveau. Med hensyn til arbejdsfunktion er afgang 8-16,5 pct.point højere for arbejdsfunktionerne inden for service, salg, håndværk, montering og transport samt andet manuelt arbejde sammenlignet med kontor-, ledelses- og vidensarbejde i diskusprolapsgruppen. Forklaringen på disse forskelle kan være, forskelle i hvor alvorlig sygdommen er, forskelle i behandlingen, og forskelle på hvordan en diskusprolaps påvirker den enkeltes arbejdsevne. Hvis en diskusprolaps betyder nedsættelse af særligt den fysiske arbejdsevne, vil den fortsatte deltagelse på arbejdsmarkedet afhænge af, hvor stort et element af fysisk arbejde der er i den enkeltes jobfunktion i udgangspunktet samt muligheden for at skifte til en anden jobfunktion, der er mindre fysisk krævende. En anden forklaring kan være, at jobfunktion i et vist omfang er en proxy for den generelle tilknytning til arbejdsmarkedet og at variabelen dermed opfanger forskelle i sandsynligheden for forlade arbejdsmarkedet ved sygdom. Dog er der i analysen kontrolleret for både uddannelses- og indkomstniveau, som også forventes at have betydning for arbejdsmarkedstilknytning. Alt i alt viser resultaterne, at uddannelse og arbejdsfunktion har stor betydning for den videre arbejdsmarkedstilknytning ved en diskusprolaps. Disse forskelle bør undersøges nærmere for at afklare, hvorvidt de opstår i sundhedsvæsenet, eller det skyldes forhold på arbejdsmarkedet, som rammer særligt de ufaglærte med manuelle jobfunktioner og betyder særlig høj afgang fra arbejdsmarkedet for denne gruppe.

Også forskelle mellem regionerne i afgang til førtidspension

Tabel 5 viser, resultaterne fra en tilsvarende analyse af afgang til førtidspension. Tabellen viser, at med kontrolvariable bliver forskellene 6.2 pct.point i Midtjylland og henholdsvis 3,5 og 3 pct.point i henholdsvis Syddanmark og Sjælland. Der er altså en betydelig forskel på afgang til førtidspension særligt mellem Hovedstaden og Midtjylland. Dette kan blandt andet forklares med, at der er kommunale forskelle ift. tildeling af førtidspension. Som ved den samlede afgang fra arbejdsmarkedet mindskes de regionale forskelle, når kontrolvariable inkluderes i analysen.

(Næsten) samme resultat ved sammenligning med kontrolgruppe 2

I forhold til afgang fra arbejdsmarkedet og til førtidspension findes lignende resultater, når der sammenlignes med kontrolgruppe 2 (stikprøve af alle erhvervsaktive), jf. Tabel 9 og Tabel 11 i appendiks. Hovedresultaterne er at afgang er lavere i Hovedstaden end i de andre regioner, samt at afgang til førtidspension er betydeligt højere særligt i Midtjylland sammenlignet med i Hovedstaden.

Undersøger ikke effekt på indkomst

Analysen undersøger ikke, om de personer, der får diskusprolaps, er i stand til at opretholde samme indkomstniveau, som før de blev syge. Det er åbenlyst af stor interesse også at undersøge, hvorvidt de personer, der fortsætter på arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps kan opretholde samme lønindkomst. I tilfælde af at et sygdomsforløb efter behandling resulterer i nedsat arbejdsevne vil den fortsatte deltagelse på arbejdsmarkedet først og fremmest afhænge af, hvor meget arbejdsevnen er reduceret. Det kan eksempelvis være muligt fortsat at varetage et job, men arbejde mindre. Dette vil i givet fald betyde et fald i lønindkomsten. Derudover vil det være interessant at undersøge, hvorvidt de, der forlader arbejdsmarkedet på grund af tab af arbejdsevne som følge af en diskusprolaps kan opretholde deres disponible indkomst niveau enten ved udbetaling fra en privat forsikrings- eller pensionsordning og/eller ved førtidspension.

Opsummering

Alt i alt peger denne analyse på, at både bopælsregion, uddannelsesniveau og arbejdsfunktion har betydning for afgang fra arbejdsmarkedet efter en diskusprolaps. Dette gælder også for afgang til førtidspension. De regionale forskelle, som er hovedfokus i denne analyse, bør undersøges nærmere, for at afklare om det skyldes forskelle i behandlingen eller andre forhold.

Tabel 5 Afgang til førtidspension, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1

	Model 1		Model 2		Model 3	
	Estimat	Std.fejl	Estimat	Std.fejl	Estimat	Std.fejl
<i>Diskusprolaps</i>	0,031***	0,008	0,026***	0,007	-	-
<i>Region</i>	-0,001	0,006	-0,007	0,006	-0,004	0,006
Midtjylland	0,003	0,009	-0,003	0,009	0,001	0,009
Nordjylland	0,015*	0,009	0,008	0,009	0,011	0,008
Sjælland	0,005	0,006	-0,003	0,006	0,001	0,006
Syddanmark	0,031***	0,008	0,026***	0,007	-0,017	0,026
<i>Region x diskusprolaps</i>						
Midtjylland	0,068***	0,013	0,068***	0,013	0,062***	0,013
Nordjylland	0,031*	0,018	0,026	0,017	0,017	0,018
Sjælland	0,031*	0,016	0,034**	0,016	0,028*	0,016
Syddanmark	0,042***	0,012	0,042***	0,012	0,035***	0,012
Konstant	0,019***	0,004	-	-	-	-
Uddannelse	Nej		Ja		Ja	
Uddannelse x diskusprolaps	Nej		Nej		Ja	
Arbejdsfunktion	Nej		Ja		Ja	
Arbejdsfunktion x diskusprolaps	Nej		Nej		Ja	
Køn	Nej		Ja		Ja	
Alder	Nej		Ja		Ja	
Alder x diskusprolaps	Nej		Nej		Ja	
Indkomst	Nej		Ja		Ja	

Anm.: Referenceregion: Hovedstaden.

Model 1: kun regions-dummys, Model 2: med kontrolvariable, Model 3: med kontrolvariable i interaktion med dummy for diskusprolaps, det fulde output fra regressionsanalysen i Model 2 og 3 findes i Tabel 10 i appendiks.

*** signikant forskellig fra 0 på 1 pct. signifikansniveau, ** signikant forskellig fra 0 på 5 pct. signifikansniveau, * signikant forskellig fra 0 på 10 pct. signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

5. Appendiks

Tabel 6 Nytilkendelser til førtidspension

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	----- Antal -----					
Bevægeapparatsygdomme	3.410	3.285	3.267	3.101	2.666	856
Samlet	16.616	17.075	17.152	15.969	14.621	5.743
	----- Pct. -----					
Andel bevægeapparatsygdomme	20,5	19,2	19,0	19,4	18,2	14,9

Anm.: 1.1.2013 trådte en ny førtidspensionslov i kraft, som begrænser tilkendelse af førtidspension.

Kilde: Ankestyrelsen.

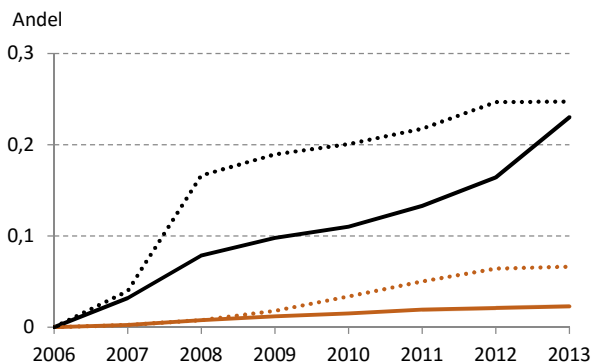
Tabel 7 Arbejdsmarkedsstatus i 2006

	Diskusprolaps		Kontrol 1		Kontrol 2	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Bruttoledige	188	3,3	192	3,3	1.186	2,5
Selvstændige	278	4,9	313	5,4	2.417	5,1
Lønmodtagere	4.355	76,0	4.506	78,1	38.124	80,0
Uden for arbejdsstyrken	906	15,8	761	13,2	5.952	12,5
Førtidspension	291	5,1	267	4,6	2.188	4,6
Samlet	5.727		5.772		47.679	

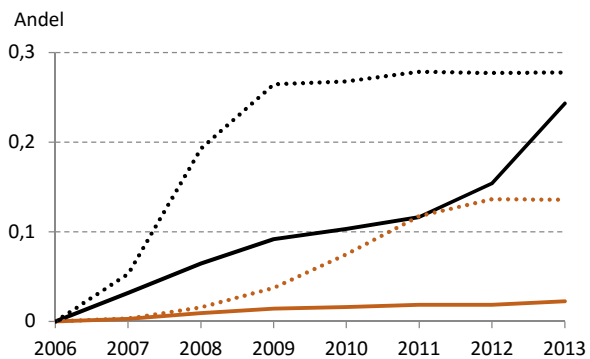
Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata, Danmarks Statistik.

Figur 2 Andel uden for arbejdsstyrken og på førtidspension for diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1, opdelt på regioner

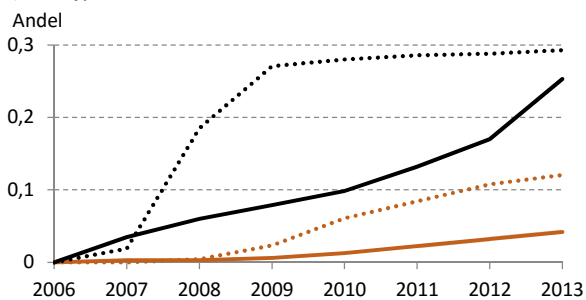
a) Hovedstaden

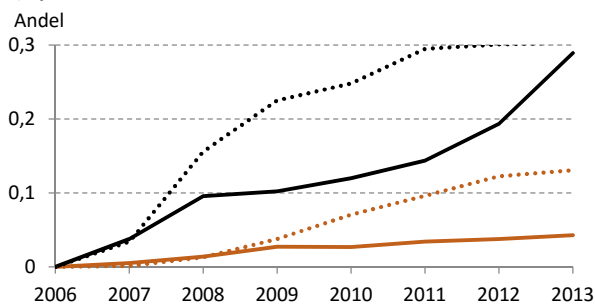
b) Midtjylland

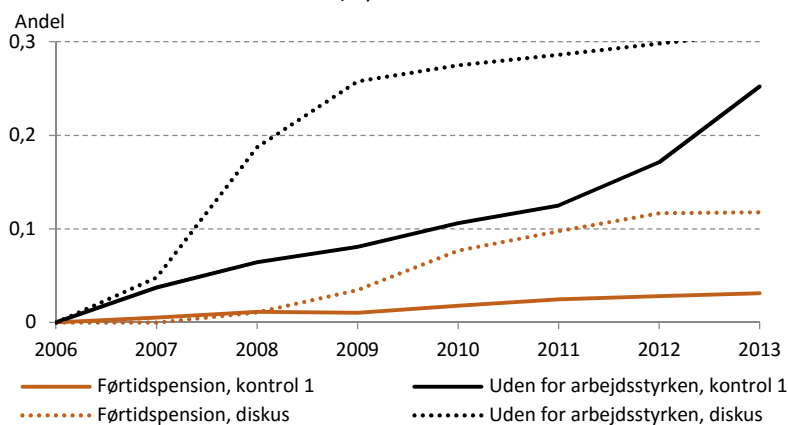
c) Nordjylland

d) Sjælland

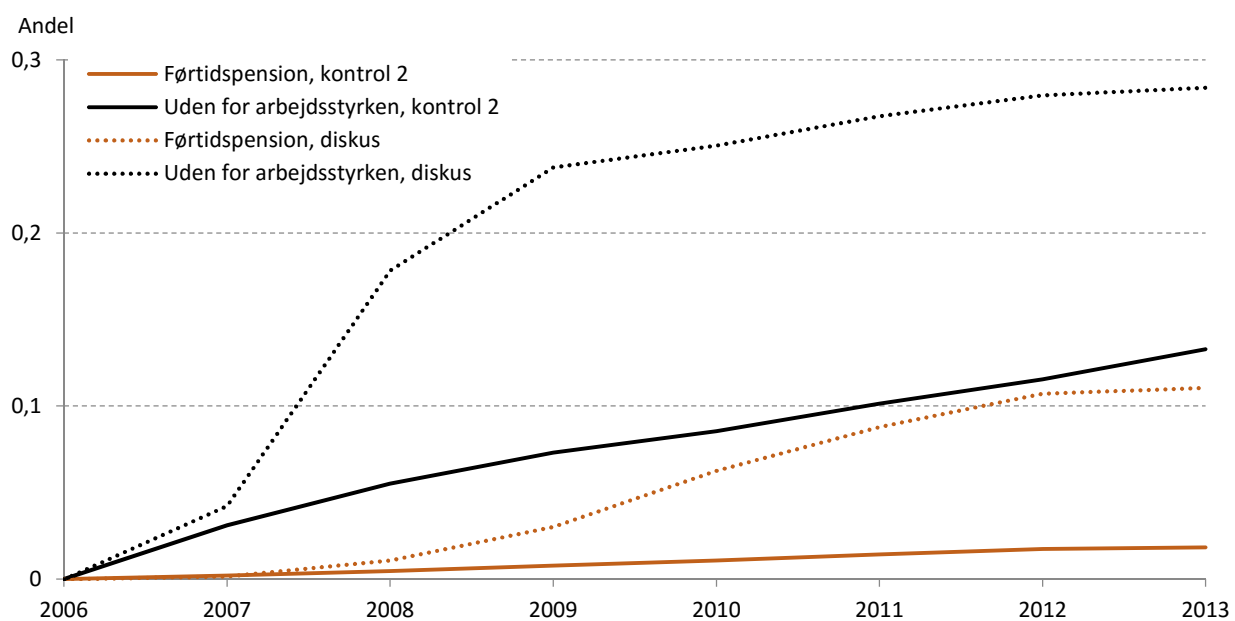

e) Syddanmark

Anm.: Andelene er for personer, der er lønmodtagere i 2006.
 Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

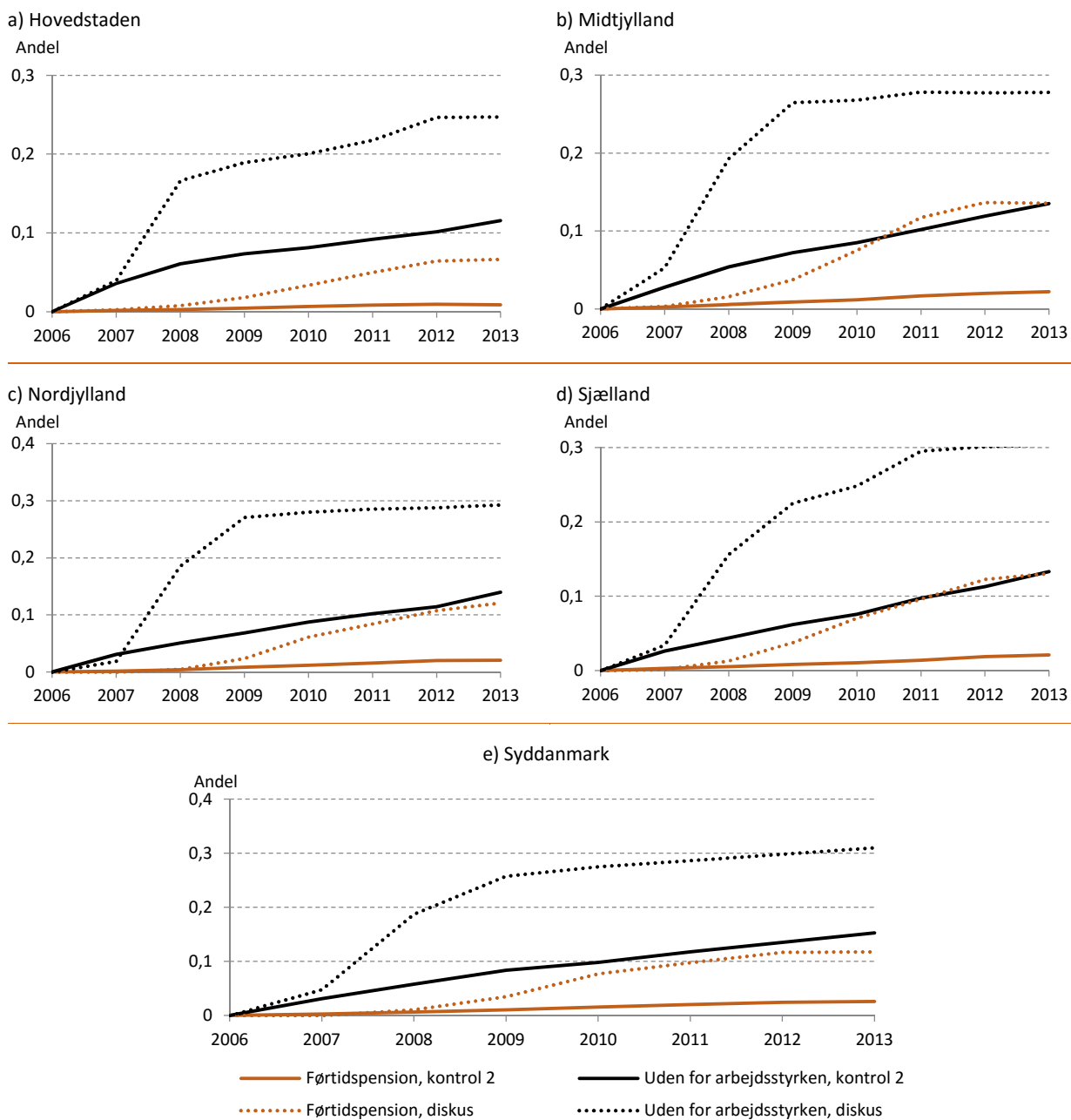
Figur 3 Andel uden for arbejdsstyrken og på førtidspension for diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 2

Anm.: Andelene er for personer, der er lønmodtagere i 2006.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 4 Andel uden for arbejdsstyrken og på førtidspension for diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 2, opdelt på regioner

Anm.: Andelene er for personer, der er lønmodtagere i 2006.
 Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Tabel 8 Beskrivende statistik

	Diskusprolaps		Kontrol 1		Kontrol 2	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Arbejdsmarkedsstatus						
Bruttoledige	147	3,4	207	4,6	1.363	3,6
Selvstændige	96	2,2	102	2,3	1.020	2,7
Lønmodtagere	2.947	67,7	3.621	80,4	31.874	83,6
Uden for arbejdsstyrken	782	18,0	473	10,5	3.323	8,7
Førtidspension	383	8,8	103	2,3	544	1,4
Bopæl						
Hovedstaden	1.161	26,7	1.198	26,6	11.935	31,3
Midtjylland	959	22,0	1.071	23,8	8.792	23,1
Nordjylland	421	9,7	317	7,0	3.967	10,4
Sjælland	608	14,0	586	13,0	5.503	14,4
Syddanmark	1.206	27,7	1.334	29,6	7.927	20,8
Uddannelsesniveau						
Ufaglært	1.321	30,3	1.365	30,3	11.743	30,8
Faglært	1.874	43,0	1.923	42,7	14.503	38,0
Videregående	1.104	25,4	1.161	25,8	11.543	30,3
Uoplyst	56	1,3	57	1,3	335	0,9
Arbejdsfunktion						
Ledelses- og vidensarbejde	1.311	30,1	1.415	31,4	13.922	36,5
Kontor	354	8,1	365	8,1	3.958	10,4
Service og salg	671	15,4	682	15,1	5.291	13,9
Håndværkspræget	489	11,2	520	11,5	3.662	9,6
Montering og transport	353	8,1	364	8,1	2.331	6,1
Andet manuelt	446	10,2	421	9,3	3.066	8,0
Militær	39	0,9	37	0,8	310	0,8
Uoplyst	692	15,9	702	15,6	5.584	14,6
Køn						
Mænd	2.224	51,1	2.275	50,5	19.269	50,5
Kvinder	2.131	48,9	2.231	49,5	18.855	49,5
Alder						
25. percentil	34		32		31	
Median	41		39		39	
75. percentil	48		47		47	
Gennemsnit	41,0		39,2		39,0	
Standardafvigelse	9,1		9,4		10,4	
Løn						
25. percentil	247		249		246	
Median	322		324		330	
75. percentil	399		400		418	
Gennemsnit	335		333		345	
Standardafvigelse	185		169		210	

Anm.: Se Boks 2 for en beskrivelse af kontrolgrupperne.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Tabel 9 Afgang fra arbejdsstyrken, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1

		Model 2		Model 3	
		Koefficient	Standardfejl	Koefficient	Standardfejl
Diskusprolaps		0,079***	0,015	0,068	0,075
Region	Midtjylland	-0,033**	0,013	-0,029**	0,013
	Nordjylland	-0,018	0,020	-0,012	0,020
	Sjælland	0,002	0,017	0,005	0,017
	Syddanmark	-0,027**	0,013	-0,022*	0,013
Region x diskusprolaps	Midtjylland	0,076***	0,022	0,064***	0,022
	Nordjylland	0,052*	0,031	0,035	0,032
	Sjælland	0,063**	0,027	0,054**	0,027
	Syddanmark	0,071***	0,021	0,057***	0,021
Uddannelse	Faglært	-0,035***	0,011	-0,010	0,013
	VU	-0,043***	0,013	-0,008	0,015
	Uoplyst	0,119***	0,044	0,135**	0,058
Uddannelse x diskusprolaps	Faglært			-0,052**	0,021
	VU			-0,070***	0,025
	Uoplyst			-0,035	0,088
Arbejdsfunktion	Ledelses- og vidensarbejde	-0,040	0,038	-0,043	0,045
	Kontor	-0,007	0,040	0,003	0,048
	Service og salg	0,008	0,039	-0,042	0,047
	Håndværkspræget	0,071*	0,039	0,033	0,047
	Montering og transport	0,114***	0,040	0,035	0,048
	Andet manuelt	0,104***	0,040	0,047	0,048
	Uoplyst	0,074*	0,039	0,057	0,047
Arbejdsfunktion x diskusprolaps	Ledelses- og vidensarbejde			0,006	0,074
	Kontor			-0,015	0,078
	Service- og salg			0,105	0,076
	Håndværkspræget			0,081	0,078
	Montering og transport			0,164**	0,080
	Andet manuelt			0,117	0,079
Køn	Uoplyst			0,039	0,077
	Kvinde	0,043***	0,009	0,041***	0,009
Alder	36-40	0,012	0,011	0,011	0,013
	41-45	0,019*	0,011	0,001	0,013
	46-50	0,027**	0,012	0,028**	0,014
	51-57	0,184***	0,014	0,191***	0,018
Alder x diskusprolaps	36-40			-0,000	0,022
	41-45			0,033	0,022
	46-50			-0,001	0,024
	51-57			-0,014	0,028
Indkomstkvarantil	2. kvartil	-0,063***	0,022	-0,064***	0,022
	3. kvartil	-0,186***	0,021	-0,188***	0,021
	4. kvartil	-0,216***	0,022	-0,216***	0,022
Konstant		0,234***	0,043	0,240***	0,050
Observationer		8.861		8.861	
R ²		0,132		0,140	

Anm.: Reference: Region: Hovedstaden; Uddannelse: Ufaglært, Arbejdsfunktion: Militært arbejde, Alder: 20-35 år, Køn: Mand, 1. indkomstkvarantil.
Bemærk at i Model 2 er koefficienten for diskusprolaps den gennemsnitlige effekt af diskusprolaps, mens den i Model 3 er effekten for referencegruppen.
Koefficienten i Model 3 er altså ikke umiddelbart sammenlignelig med koefficienten i Model 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Tabel 10 Afgang til førtidspension, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 1

		Model 2		Model 3	
		Koefficient	Standardfejl	Koefficient	Standardfejl
Diskusprolaps		0,026***	0,007	-0,017	0,026
Region	Midtjylland	-0,007	0,006	-0,004	0,006
	Nordjylland	-0,003	0,009	0,001	0,009
	Sjælland	0,008	0,009	0,011	0,008
	Syddanmark	-0,003	0,006	0,001	0,006
Region x diskusprolaps	Midtjylland	0,068***	0,013	0,000	0,000
	Nordjylland	0,026	0,017	0,062***	0,013
	Sjælland	0,034**	0,016	0,017	0,018
	Syddanmark	0,042***	0,012	0,028*	0,016
Uddannelse	Faglært	0,001	0,006	0,002	0,006
	VU	-0,004	0,007	0,002	0,007
	Uoplyst	0,020	0,028	0,032	0,033
Uddannelse x diskusprolaps	Faglært			-0,002	0,013
	VU			-0,011	0,015
	Uoplyst			-0,023	0,055
Arbejdsfunktion	Ledelses- og vidensarbejde	-0,002	0,014	-0,002	0,007
	Kontor	-0,002	0,016	-0,008	0,010
	Service- og salg	0,012	0,015	-0,016**	0,008
	Håndværkspræget	0,020	0,015	0,000	0,006
	Montering og transport	0,047***	0,017	0,009	0,009
	Andet manuelt	0,033**	0,016	0,012	0,011
	Uoplyst	0,037**	0,015	0,022**	0,009
Arbejdsfunktion x diskusprolaps	Ledelses- og vidensarbejde			0,000	0,027
	Kontor			0,014	0,030
	Service og salg			0,058**	0,029
	Håndværkspræget			0,041	0,029
	Montering og transport			0,078**	0,033
	Andet manuelt			0,042	0,031
	Uoplyst			0,031	0,029
Køn	Kvinde	0,014**	0,006	0,014**	0,006
Alder	36-40	0,021***	0,006	0,011**	0,005
	41-45	0,042***	0,007	0,022***	0,006
	46-50	0,062***	0,008	0,050***	0,009
	51-57	0,067***	0,008	0,046***	0,009
Alder x diskusprolaps	36-40			0,022*	0,012
	41-45			0,041***	0,013
	46-50			0,025	0,016
	51-57			0,041***	0,016
Indkomstkvartil	2. kvartil	-0,041***	0,014	-0,041***	0,014
	3. kvartil	-0,067***	0,014	-0,067***	0,014
	4. kvartil	-0,087***	0,015	-0,086***	0,014
Konstant		0,034*	0,019	0,053***	0,014
Observationer		8.861		8.861	
R ²		0,057		0,061	

Anm.: Reference: Region: Hovedstaden; Uddannelse: Ufaglært, Arbejdsfunktion: Militært arbejde, Alder: 20-35 år, Køn: Mand, 1. indkomstkvartil. Bemærk at i Model 2 er koefficienten for diskusprolaps den gennemsnitlige effekt af diskusprolaps, mens den i Model 3 er effekten for referencegruppen. Koefficienten i Model 3 er altså ikke umiddelbart sammenlignelig med koefficienten i Model 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

Tabel 11 Afgang fra arbejdsstyrken, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 2

		Model 2		Model 3	
		Koefficient	Standardfejl	Koefficient	Standardfejl
Diskusprolaps		0,117***	0,012	0,072	0,062
Region	Midtjylland	-0,003	0,004	-0,002	0,004
	Nordjylland	-0,011**	0,005	-0,009	0,005
	Sjælland	-0,004	0,005	-0,003	0,005
	Syddanmark	0,008*	0,004	0,010**	0,004
Region x diskusprolaps	Midtjylland	0,053***	0,018	0,040**	0,018
	Nordjylland	0,056**	0,025	0,035	0,025
	Sjælland	0,074***	0,022	0,064***	0,021
	Syddanmark	0,044**	0,017	0,029*	0,017
Uddannelse	Faglært	-0,028***	0,004	-0,023***	0,004
	VU	-0,039***	0,004	-0,034***	0,004
	Uoplyst	0,066***	0,021	0,056***	0,022
Uddannelse x diskusprolaps	Faglært			-0,045***	0,017
	VU			-0,050**	0,021
	Uoplyst			0,044	0,070
Arbejdsfunktion	Ledelses- og vidensarbejde	-0,025*	0,014	-0,028**	0,014
	Kontor	-0,020	0,015	-0,027*	0,015
	Service og salg	-0,001	0,015	-0,014	0,015
	Håndværkspræget	0,030**	0,015	0,018	0,015
	Montering og transport	0,046***	0,015	0,023	0,015
	Andet manuelt	0,045***	0,015	0,024	0,015
	Uoplyst	0,022	0,015	0,010	0,014
Arbejdsfunktion x diskusprolaps	Ledelses- og vidensarbejde			0,012	0,061
	Kontor			0,047	0,064
	Service- og salg			0,119*	0,063
	Håndværkspræget			0,107*	0,064
	Montering og transport			0,192***	0,066
	Andet manuelt			0,170***	0,065
Køn	Uoplyst			0,111*	0,063
	Kvinde	0,018***	0,003	0,018***	0,003
Alder	36-40	0,006	0,004	0,006	0,004
	41-45	0,014***	0,004	0,012***	0,004
	46-50	0,016***	0,004	0,016***	0,004
	51-57	0,190***	0,005	0,192***	0,006
	Uoplyst				
Alder x diskusprolaps	36-40			0,001	0,019
	41-45			0,015	0,019
	46-50			0,005	0,020
	51-57			-0,023	0,021
Indkomstkvarantil	2. kvartil	-0,072***	0,008	-0,074***	0,008
	3. kvartil	-0,158***	0,008	-0,160***	0,008
	4. kvartil	-0,180***	0,008	-0,182***	0,008
Konstant		0,206***	0,016	0,213***	0,016
Observationer		42.479		42.479	
R ²		0,119		0,124	

Anm.: Reference: Region: Hovedstaden; Uddannelse: Ufaglært, Arbejdsfunktion: Militært arbejde, Alder: 20-35 år, Køn: Mand, 1. indkomstkvarantil.
Bemærk at i Model 2 er koefficienten for diskusprolaps den gennemsnitlige effekt af diskusprolaps, mens den i Model 3 er effekten for referencegruppen.
Koefficienten i Model 3 er altså ikke umiddelbart sammenlignelig med koefficienten i Model 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Tabel 12 Afgang til førtidspension, diskusprolapsgruppen og kontrolgruppe 2

		Model 2		Model 3	
		Koefficient	Standardfejl	Koefficient	Standardfejl
Diskusprolaps		0,038***	0,006	-0,019	0,026
Region	Midtjylland	0,005***	0,002	0,005***	0,002
	Nordjylland	0,002	0,002	0,003	0,002
	Sjælland	0,003*	0,002	0,004**	0,002
	Syddanmark	0,007***	0,002	0,008***	0,002
Region x diskusprolaps	Midtjylland	0,059***	0,012	0,053***	0,012
	Nordjylland	0,027*	0,015	0,016	0,015
	Sjælland	0,041***	0,014	0,035***	0,013
	Syddanmark	0,036***	0,011	0,029***	0,011
Uddannelse	Faglært	-0,001	0,002	-0,001	0,002
	VU	-0,001	0,002	0,001	0,002
	Uoplyst	0,020*	0,012	0,021*	0,011
Uddannelse x diskusprolaps	Faglært			-0,002	0,011
	VU			-0,013	0,013
	Uoplyst			-0,011	0,046
Arbejdsfunktion	Ledelses- og vidensarbejde	0,001	0,003	-0,000	0,001
	Kontor	0,000	0,004	-0,003	0,002
	Service og salg	0,006	0,004	-0,001	0,002
	Håndværkspræget	0,012***	0,004	0,008***	0,002
	Montering og transport	0,024***	0,005	0,014***	0,003
	Andet manuelt	0,013***	0,004	0,005*	0,003
	Uoplyst	0,014***	0,004	0,007***	0,002
Arbejdsfunktion x diskusprolaps	Ledelses- og vidensarbejde			0,007	0,026
	Kontor			0,025	0,029
	Service- og salg			0,062**	0,028
	Håndværkspræget			0,038	0,029
	Montering og transport			0,080**	0,031
	Andet manuelt			0,063**	0,030
	Uoplyst			0,057**	0,028
Køn	Kvinde	0,003*	0,002	0,003*	0,002
Alder	36-40	0,014***	0,002	0,013***	0,002
	41-45	0,022***	0,002	0,018***	0,002
	46-50	0,029***	0,003	0,025***	0,002
	51-57	0,039***	0,003	0,035***	0,002
Alder x diskusprolaps	36-40			0,018	0,011
	41-45			0,042***	0,012
	46-50			0,048***	0,014
	51-57			0,049***	0,014
Indkomstkvartil	2. kvartil	-0,034***	0,005	-0,034***	0,005
	3. kvartil	-0,050***	0,005	-0,050***	0,005
	4. kvartil	-0,059***	0,005	-0,059***	0,005
Konstant		0,032***	0,005	0,038***	0,004
Observationer		42.479		42.479	
R ²		0,048		0,054	

Anm.: Reference: Region: Hovedstaden, Uddannelse: Ufaglært, Arbejdsfunktion: Militært arbejde, Alder: 20-35 år, Køn: Mand, 1. indkomstkvartil. Bemærk at i Model 2 er koefficienten for diskusprolaps den gennemsnitlige effekt af diskusprolaps, mens den i Model 3 er effekten for referencegruppen. Koefficienten i Model 3 er altså ikke umiddelbart sammenlignelig med koefficienten i Model 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.